

UCHWAŁA NR LXXI/1825/23
RADY MIASTA GDAŃSKA
z dnia 14 grudnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia „Gdańskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024 - 2026”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, zm.: poz. 572; poz. 1463; poz. 1688), art. 12 pkt 11, art. 92 ust. 1 pkt 1, art. 92 ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526, zm.: z 2023 r. poz. 572) w związku z art. 176 pkt 1 i art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426, zm.: z 2023 r. 1429), art. 5 ust. 1, art. 5 ust. 2 pkt 1 w związku z art. 4 ust. 1 pkt 1a oraz art. 13 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571), **uchwała się, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się „Gdański Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024 - 2026” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Gdańska.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miasta Gdańska

Agnieszka Owczarczak

GDAŃSKI PROGRAM WSPIERANIA RODZINY I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2024 - 2026

I. Informacje wprowadzające		
Nazwa Programu		Gdański Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024 - 2026
Charakter przedsięwzięcia		Program
Typ przedsięwzięcia		mieszany
Cel		Cel strategiczny: Włączenie społeczne oraz tworzenie warunków do długiego niezależnego życia mieszkanek i mieszkańców (gdańskich rodzin) Cel główny: Kompetentna rodzina oraz adekwatna do potrzeb dzieci piecza zastępcza Cel szczegółowy 1: Wzmocnienie potencjału gdańskich rodzin Cel szczegółowy 2: Zapewnienie odpowiedniego do potrzeb dziecka wsparcia w ramach pieczy zastępczej
Opis grupy docelowej		Grupy docelowe Gdańskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024 - 2026 (GPWRiRPZ 2024 - 2026) stanowią: - dzieci, młodzież oraz rodzice w rodzinach przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze, - dzieci i młodzież w pieczy zastępczej, w tym usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej, - rodzice i opiekunowie zastępczy, - pracownicy gdańskich instytucji, organizacji z obszaru wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, - środowiska lokalne
Zasięg i zakres oddziaływania	obszar oddziaływania	W zakresie wspierania rodziny - miasto Gdańsk. W zakresie pieczy zastępczej - miasto Gdańsk oraz inne powiaty w przypadku umieszczenia w pieczy zastępczej dzieci pochodzących z Gdańska.
	zakres oddziaływania	Wspólne Miasto
		Zielone Miasto
		Dostępne Miasto
		Innowacyjne Miasto
Uzasadnienie konieczności realizacji Programu		GPWRiRPZ 2024 - 2026 jest dokumentem obligatoryjnym, wynikającym z przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Art. 176 pkt 1 zawiera zapis o opracowaniu i realizacji, w ramach zadań własnych gminy, trzyletnich gminnych programów wspierania rodziny, a w art. 180 pkt 1 - zapis o opracowaniu i realizacji, w ramach zadań własnych powiatu, trzyletnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Program został przygotowany w oparciu o doświadczenia zdobyte przy okazji realizacji poprzednich Programów w tym szczególnie GPWRiPPZ

	2021 - 2023 oraz GPWRiPPZ 2018 - 2020. Realizacja Programów była także skorelowana z badaniami, w tym ewaluacyjnymi prowadzonymi w obszarze tematycznym wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. To one wraz z rocznymi raportami podsumowującymi realizację Programów w poszczególnych latach stanowiły bazę wypracowanego projektu Gdańskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024 - 2026. Uwzględnia on zadania gminy w ramach realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jest spójny z kierunkami działań oraz celami przyjętymi w GSRPS. Głównym założeniem Programu jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w celu przywrócenia im zdolności do funkcjonowania, poprzez wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie. Proponowane działania koncentrują się na wzmacnianiu potencjału opiekuńczo-wychowawczego rodzin, zapewnianiu wsparcia rodzinom doświadczającym trudności i kryzysów, wzmacnianiu reintegracji rodzin, rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej, realizowaniu standardu wychowania w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej, podnoszeniu skuteczności procesu usamodzielniania. W świetle założeń ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pomoc dziecku i rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i powinna być świadczona przez specjalistów w ramach spójnego systemu pracy środowiskowej.
Limit rodzin zastępczych	Na podstawie art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Program określa limit dotyczący tworzenia rodzin zastępczych zawodowych zakładanych w kolejnych latach obowiązywania Programu. Limit został określony na podstawie rozeznania potrzeb i dotychczasowych doświadczeń w odniesieniu do liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Należy podkreślić, że efektywność pozyskiwania kandydatów na rodziców zastępczych nadal jest zbyt niska w stosunku do potrzeb, pomimo prowadzonych intensywnych działań promujących rodzicielstwo zastępcze. Liczba zawodowych form rodzicielstwa zastępczego w 2023 r. wynosiła 48. Nadal należy podejmować działania w kierunku zwiększenia tej liczby. Limit nowych zawodowych form rodzinnej pieczy zastępczej w poszczególnych latach obowiązywania Programu*: 2024 - 5, 2025 - 5, 2026 - 5. Limit niewykorzystany w danym roku może zostać wykorzystany w kolejnych latach, w okresie realizacji Programu. * możliwa jest realizacja zdań przez większą liczbę rodzin

	zastępczych zawodowych pod warunkiem zabezpieczenia środków finansowych w budżecie miasta Gdańska na ten cel	
Słowniczek pojęć stosowanych w Programie	Asystent rodziny	Osoba zatrudniona przez gminę lub podmiot, któremu gmina zleciła organizowanie pracy z rodziną. Zadaniem asystenta jest wspieranie rodziny (biologicznej) w samodzielnym pokonywaniu trudności życiowych, zwłaszcza związanych z opieką i wychowaniem dzieci.
	Koordinator lub koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	Osoba zatrudniona przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, której zadaniem jest wspieranie rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka.
	Pieczna zastępcza	Zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.
	Placówka opiekuńczo-wychowawcza (POW)	Placówka, która sprawuje pieczę zastępczą w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców (POW dzielą się na placówki typu socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego).
	Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu interwencyjnego	Placówka, która zajmuje się doraźną opieką nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, gdy dziecku należy zapewnić opiekę natychmiast.
	Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego	Placówka, która zaspokaja potrzeby dziecka, zapewnia mu całkowitą opiekę i wychowanie, kształcenie, a także wyrównywanie opóźnień rozwojowych, szkolnych i w razie potrzeby - rehabilitację.
	Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego	Placówka, która sprawuje opiekę nad dziećmi o szczególnych potrzebach: z orzeczeniem o niepełnosprawności, wymagających wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych oraz/lub stosowania specjalnych metod wychowawczych, specjalistycznej terapii.
	Placówka wsparcia dziennego (PWD)	Jednostka organizacyjna wspierania rodziny w zakresie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-

		wychowawczych. W pracy z dzieckiem współpracują z rodzicami, opiekunami, placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi.
	Rodzina zastępcza	Rodzinną formą opieki nad dzieckiem, którego rodzice są nieznani albo pozbawieni władzy rodzicielskiej lub którym ją ograniczono.
	Rodzina zastępcza spokrewniona	Rodzinę zastępczą spokrewnioną mogą tworzyć małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim będąca wstępnym dla dziecka lub jego rodzeństwem. Linię krewnych tworzą: rodzeństwo, dziadkowie lub ewentualnie pradiadkowie.
	Rodzina zastępcza niezawodowa	Rodzinę zastępczą niezawodową tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, którzy nie stanowią dla dziecka wstępnych oraz nie będących jego rodzeństwem.
	Rodzina zastępcza zawodowa, w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne	Rodzinę zastępczą zawodową tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, które nie stanowią dla dziecka wstępnych oraz nie są jego rodzeństwem. Są to rodziny, które z tytułu wykonywanej pracy otrzymują wynagrodzenie.
	Rodzinny dom dziecka	Forma pieczy zastępczej działająca na podobnych zasadach jak rodzina zastępcza zawodowa, ale przygotowana do sprawowania pieczy nad większą liczbą dzieci, nie więcej jednak niż nad ośmiorgiem.
	Ustawa lub ustawa o pieczy zastępczej	Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
Wykaz skrótów stosowanych w Programie	CPS	Centrum Pracy Socjalnej
	CSR	Społeczna Odpowiedzialność Biznesu
	GCS	Gdańskie Centrum Świadczeń
	GN	Gdańskie Nieruchomości
	GOPZiPU	Gdański Ośrodek Promocji Zdrowia i Profilaktyki Uzależnień w Gdańsku
	GKRPA	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gdańsku
	GPMS	Gdański Program Mieszkalnictwa Społecznego dla osób/rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym
	GPWRiSPZ 2018 - 2020	Gdański Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy zastępczej na lata 2018 - 2020

	GPWRiSPZ 2021 - 2023	Gdański Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy zastępczej na lata 2021 - 2023
	GSRPS	Gdańska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2030
	MSIK	Miejski System Interwencji Kryzysowej
	MOPR	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku
	NGO	organizacja pozarządowa (ang. <i>non-government organization</i>)
	POW	placówka opiekuńczo-wychowawcza
	PPP	poradnia psychologiczno-pedagogiczna
	PWD	placówka wsparcia dziennego
	RDD	Rodzinny Dom Dziecka
	WRS UMG	Wydział Rozwoju Społecznego Urzędu Miejskiego w Gdańsku
	WGK UMG	Wydział Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Gdańsku
	WPZ MOPR	Wydział Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie
	ZZP	Zespół Zarządzający Programem
Całkowity koszt Programu	Zadania realizowane w oparciu o budżety jednostek, instytucji oraz organizacji pozarządowych.	
Finansowanie Programu	Finansowanie programu odbywać się będzie ze środków własnych pochodzących z budżetu miasta Gdańska oraz środków pozabudżetowych pozyskiwanych z innych źródeł, w tym środków przeznaczonych na profilaktykę uzależnień, otrzymanych dotacji oraz zewnętrznych środków finansowych na zadania realizowane w ramach Programu.	
Termin realizacji programu	2024 - 2026	
Zarządzanie strategią/programem/projektem (zasoby kadrowe, zasoby rzeczowe, doświadczenie)	Program będzie realizowany we współpracy lokalnego samorządu z instytucjami i organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami działającymi w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Program angażuje zasoby kadrowe systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, systemu pomocy społecznej, systemu edukacji oraz innych współpracujących podmiotów samorządowych i organizacji pozarządowych. Podmiotem odpowiedzialnym za koordynację i monitorowanie realizacji Programu będzie powołany w tym celu Zespół Zarządzający Programem, którego prace zorganizuje Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku (MOPR). W skład Zespołu wejdą przedstawiciele realizatorów i podmiotów współpracujących przy realizacji Programu. Zespół będzie angażował doświadczonych reprezentantów różnych interesariuszy zaangażowanych w wsparcie rodziny i rozwój pieczy zastępczej na terenie Gdańska. Zgodnie z zapisami Gdańskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2030 podstawą zarządzania polityką społeczną jest analiza sytuacji społecznej. Pozwala ona na programowanie działań i osiąganie ich wysokiej jakości. Analiza będzie prowadzona przez monitoring i ewaluację Programu	

		będącego elementem polityki społecznej. Na system ten składają się: - monitoring Programu (zbieranie i selekcjonowanie informacji, sprawozdawczość, harmonogram działań), - ewaluacja Programu (ocena i interpretacja danych zgromadzonych na etapie monitoringu) w celu badania, w jakim stopniu udało się osiągnąć zakładane cele oraz jaka jest jakość podejmowanych działań. Zebrane w ten sposób dane umożliwia członkom Zespołu Zarządzającego określenie wartości wskaźników do osiągnięcia w konkretnym roku realizacji Programu. Szczegółowy plan pracy Zespołu określi odrębny Regulamin.
Podstawa prawna		Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 ze zm.) Ustawa o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 ze zm.) Ustawa o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526 ze zm.) Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571) Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1923) Ustawa o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2021 r. poz. 1744 ze zm.)
Komplementarność z krajowymi dokumentami strategicznymi	nazwa dokumentu	Długookresowa Strategia Rozwoju „Kraju Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności”
	cele	Cel 6: Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” Kierunki interwencji: - zmiana zasad funkcjonowania publicznych służb zatrudnienia w kierunku zwiększenia ich efektywności, - przeprowadzenie zmian w systemie zabezpieczenia społecznego oraz podatkowym, tak aby zwiększyć opłacalność i skłonność do podejmowania pracy, - zapewnienie dalszego rozwoju elastycznych form zatrudnienia i umożliwienie przez to łączenia życia rodzinnego z karierą zawodową, - wprowadzenie nowych rozwiązań zapewniających powszechność opieki nad osobami niesamodzielnymi oraz poszerzenie oferty opieki instytucjonalnej, tak aby odpowiedzieć na wyzwania związane ze starzeniem się społeczeństwa i zapewnić wsparcie rodzinom, w których znajdują się osoby niesamodzielne, - promocja dzietności poprzez zmniejszenie kosztów związanych z opieką oraz wychowaniem dzieci, szczególnie wynikających z łączenia kariery zawodowej z życiem rodzinnym, - stworzenie kompleksowego systemu wspierania usamodzielniania się młodej generacji, tak aby ograniczać okres niepewności i w pełni wykorzystywać ich potencjał zawodowy i społeczny (np. kreatywność, otwartość, elastyczność), - zapewnienie jak najlepszej adresowalności świadczeń i zasiłków i rozwój ekonomii społecznej, tak aby z jednej strony stymulowały i wspierały korzystanie z usług

Komplementarność z regionalnymi dokumentami strategicznymi		publicznych oraz z drugiej ograniczały ryzyko marginalizacji spowodowanej ubóstwem, - zapewnienie realnego wsparcia rodzin wielodzietnych zabezpieczającego je przed ryzykiem wykluczenia społecznego, - dostosowanie systemu ochrony zdrowia do prognozowanych do roku 2030 zmian demograficznych, w szczególności wzmocnienie działań na rzecz rozwoju infrastruktury i zasobów kadrowych w obszarach opieki nad matką i dzieckiem oraz osobami starszymi.
	nazwa dokumentu	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
	cele	Cel szczegółowy II: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony Obszar: Spójność społeczna (działania do 2030 r.) Kierunki interwencji: - aktywna polityka prorodzinna, - poprawa dostępności do usług, w tym społecznych i zdrowotnych, - wsparcie grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem oraz zapewnienie spójności działań na rzecz integracji społecznej.
	nazwa dokumentu	Program Rządowy „Za Życiem”
	cele	Priorytet V. Koordynacja, poradnictwo i informacja 5.1. Wzmocnienie profilaktycznego aspektu zadań asystenta rodziny. Celem działania jest: wsparcie rodziców w wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo-wychowawczej, poszerzenie obszaru działania asystenta rodziny i uczynienie z asystenta rodziny ważnego ogniwa w systemie wsparcia rodzin poprzez przypisanie mu funkcji koordynatora w zakresie kompleksowego wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.
	nazwa dokumentu	Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)
	cele	Cel strategiczny 1: Zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci Kierunki działań: 1. Rozwój usług profilaktycznych i bezpośrednich usług środowiskowych wspierających dzieci i rodzinę. 2. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej. 3. Zmiana funkcjonalności placówek całodobowych długookresowego pobytu. 4. Poprawa jakości usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej i placówek całodobowego pobytu.
Komplementarność z regionalnymi dokumentami strategicznymi	nazwa dokumentu	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030
	cele	Cel strategiczny 2: Otwarta wspólnota regionalna Cel operacyjny 2.1. Fundamenty edukacji Cel operacyjny 2.2. Wrażliwość społeczna Cel operacyjny 2.3. Kapitał społeczny

Komplementarność z lokalnymi dokumentami strategicznymi	nazwa dokumentu	Strategia Rozwoju Miasta „Gdańsk 2030 Plus”
	cele	Cel 2. Wspólne Miasto Kierunki działań: 2.1. Rozwój systemu edukacji na każdym etapie życia, z naciskiem na kompetencje przyszłości i cyfryzację oraz rozwój talentów 2.2. Wyrównywanie szans rozwoju dla wszystkich mieszkańców, wzmacnianie solidarności społecznej i wsparcie rodzin oraz tworzenie warunków do długiego samodzielnego życia 2.3. Budowanie trwałych partnerstw i wspólnot lokalnych, integracja oraz odpowiedzialne uczestnictwo w życiu społecznym, wspieranie aktywności obywatelskiej oraz włączanie mieszkańców
	nazwa dokumentu	Programy Rozwoju 2030 stanowiące instrument wdrażania dokumentu pn. „Gdańsk 2030 Plus Strategia Rozwoju Miasta” (projekt)
	cele	Program Rozwoju Wspólne Miasto Cel szczegółowy II.4 Włączanie społeczne oraz tworzenie warunków do długiego niezależnego życia mieszkank i mieszkańców Cel szczegółowy II.6 Rozwój i efektywne zarządzanie gminnym zasobem mieszkaniowym i społecznym
	nazwa dokumentu	Gdańska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2030
	cele	Cel strategiczny główny: Zwiększanie spójności społecznej i jakości wsparcia osób z trudnościami, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym Cel strategiczny 1: Rozwój wsparcia skierowanego do osób i rodzin w pokonywaniu trudności, ubóstwa lub wykluczenia społecznego Cel strategiczny 2: Zwiększenie zintegrowania i udziału wszystkich polityk publicznych w rozwiązywanie problemów społecznych Cel strategiczny 3: Poprawa jakości zarządzania systemem polityki społecznej Dla skutecznego rozwiązywania problemów społecznych przyjęto, że podejmowane działania muszą uwzględniać następujące kierunki: - Kierunek 1. Budowanie mechanizmów rozwiązywania nowych wyzwań, - Kierunek 2. Wzmacnianie i rozwój partycypacji społecznej, - Kierunek 3. Rozwój partnerstwa i solidarności na co dzień, - Kierunek 4. Subsydiarność, - Kierunek 5. Sprawny i efektywny system zarządzania polityką społeczną, - Kierunek 6. Deinstytucjonalizacja, - Kierunek 7. Zwiększenie dostępności do usług społecznych.
	nazwa dokumentu	Model Integracji Imigrantów
	cele	Cele szczegółowe: Edukacja: Polepszenie warunków procesu edukacji i integracji imigrantów - uczniów i studentów, ich otoczenia i społeczności lokalnych oraz wzmocnienie roli

		i kompetencji instytucji edukacyjnych w procesie integracji Społeczność lokalna: Zwiększenie integracji imigrantów ze społecznością lokalną przez zaangażowanie sektora społecznego oraz włączenie imigrantów w istniejące sieci społeczne i programy współpracy lokalnej i obywatelskiej Przemoc i dyskryminacja: Zapewnienie bezpieczeństwa i poszanowania praw imigrantów poprzez poprawę systemu przeciwdziałania przemocy i dyskryminacji Pomoc społeczna: Rozwój i podniesienie jakości usług pomocy społecznej wspierających proces integracji imigrantów, zwłaszcza uchodźców, w celu uzyskania przez nich samodzielności życiowej
	nazwa dokumentu	Model na rzecz Równego Traktowania
	cele	Cel 1: Podnoszenie kompetencji kadry instytucji publicznych (UMG i jednostki pomocnicze) oraz ich partnerów podczas wykonywania zadań publicznych w zakresie równego traktowania Cel 2: Wprowadzenie nowych procedur lub/i udoskonalenie już istniejących, służących poprawie jakości i zakresu równego traktowania w Gdańsku Cel 3. Kształtowanie postaw/zwiększanie świadomości nt. równego traktowania wśród mieszkańców i mieszkanki Gdańska
	nazwa dokumentu	Gdański Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 - 2024
	cele	Obszar 1: Profilaktyka przemocy w rodzinie Cel główny 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie problemu przemocy w rodzinie oraz propagowanie wiedzy, postaw i umiejętności życia w rodzinie bez przemocy Cel szczegółowy 1.1.: Działania informacyjne i upowszechniające wiedzę w zakresie przeciwdziałania i profilaktyki przemocy Cel szczegółowy 1.2.: Działania edukacyjne w zakresie przeciwdziałania i profilaktyki przemocy
	nazwa dokumentu	Wieloletni Ramowy Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Miasta Gdańska na lata 2022 - 2025
	cele	Cel szczegółowy 1. Ograniczanie stosowania substancji psychoaktywnych, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP oraz ograniczanie skali uzależnień od zachowań Cel szczegółowy 2. Rozwój oferty profilaktycznej, sprzyjającej kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych, skierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży Cel szczegółowy 3. Ograniczenie szkód zdrowotnych, psychologicznych i społecznych wynikających ze spożywania środków psychoaktywnych oraz innych zachowań ryzykownych
	nazwa dokumentu	Gdański Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024 - 2026 (projekt)
	cele	Cel szczegółowy 1. Edukacja i promocja zachowań

		prozdrowotnych oraz zapobieganie stygmatyzacji osób z zaburzeniami psychicznymi Cel szczegółowy 2. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi kompleksowej opieki adekwatnej do ich potrzeb
	nazwa dokumentu	Gdański Program Mieszkalnictwa Społecznego dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym na lata 2017 - 2023
	cele	Cel szczegółowy 2: Zapewnianie wysokiej jakości wsparcia dla uczestników Gdańskiego Programu Mieszkalnictwa Społecznego
	nazwa dokumentu	Program osłonowy w zakresie dożywiania na lata 2024 - 2028
	cele	Cele Programu osłonowego: - zapewnienie posiłku, w tym również kanapki dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub z niepełnosprawnościami i samotnych - wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole są zgodne z celami wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024 - 2028.
	nazwa dokumentu	Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasta Gdańska na lata 2020 - 2024
	cele	Rozdział VIII: Inne działania mające na celu poprawę wykorzystania i racjonalizację gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Miasta Gdańska i zasobem tymczasowych pomieszczeń
	nazwa dokumentu	Gdański Program Bezpieczeństwa Ekonomicznego i Wsparcia Osób Zadłużonych na lata 2016 - 2023
Powiązanie z innymi funkcjonującymi w mieście rozwiązaniami oferującymi wsparcie rodzinom	cele	Cel szczegółowy 2: Podniesienie jakości monitoringu i prewencji zagrożeń ekonomicznych, w tym szczególnie nadużyć i przestępstw ekonomicznych Cel szczegółowy 3: Podniesienie jakości i rozszerzenie dostępu do edukacji ekonomicznej i prewencji nadmiernych zadłużeń Cel szczegółowy 4: Podniesienie jakości i rozszerzenie dostępu do oferty wsparcia dla osób zadłużonych
	nazwa dokumentu	Lokalny Program Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży z terenu Gminy Miasta Gdańsk
	nazwa dokumentu	Procedura Niebieska Karta
	nazwa dokumentu	Procedura interwencji w sytuacji krzywdzenia dziecka oraz wewnętrzne polityki ochrony dziecka przed krzywdzeniem
	nazwa projektu	Gdańska Karta Mieszkańca
	nazwa projektu	Budżet obywatelski
	nazwa projektu	Formy wsparcia rodzin organizowane przez Gdańskie Centrum Świadczeń
Lider/koordynator	nazwa projektu	Oferta wspierająca spędzanie czasu wolnego, aktywność fizyczną - Aktywuj się w Gdańsku, dzielnicowe centra sportu itp.
	nazwa instytucji	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku
	koordynator	Zastępca Dyrektorki ds. wsparcia specjalistycznego

		Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku
	e-mail	maciej.bylicki@gdansk.gda.pl
	telefon	58/342 31 34
	osoba do kontaktu	
	e-mail	
	telefon	
	adres	
Lider/koordynator	nazwa instytucji	Urząd Miejski w Gdańsku
	koordynator	Dyrektor Wydziału Rozwoju Społecznego
	e-mail	wrs@gdansk.gda.pl
	telefon	58/323 67 27
	osoba do kontaktu	
	e-mail	
	telefon	
	adres	
Partnerzy/realizatorzy		- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku (MOPR), - Wydział Rozwoju Społecznego Urzędu Miejskiego w Gdańsku (WRS UMG), - Wydział Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego w Gdańsku (WGK UMG), - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gdańsku, - placówki oświatowe w Gdańsku: szkoły, przedszkola, - poradnie psychologiczno-pedagogiczne, - Gdański Zespół Żłobków, - Komenda Miejska Policji w Gdańsku, - Straż Miejska w Gdańsku, - sądy, - prokuratury, - Centrum Pomocy Dzieciom, - Ośrodek Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przestępstwem w Gdańsku, - placówki wsparcia dziennego, pogotowia rodzinne, - Zespół Gdańskiego Pogotowia Opiekuńczego, - Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek, - Gdański Ośrodek Promocji Zdrowia i Profilaktyki Uzależnień w Gdańsku, - Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej dla Dzieci i Młodzieży, - Miejska Poradnia Terapii Uzależnień w Gdańsku, - Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień w Gdańsku, - organizacje pozarządowe, osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego; spółdzielnie socjalne, spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, - podmioty prowadzące działalność gospodarczą

Zespół opracowujący Program: Rekomendacje do Programu, opracowane na bazie dostępnych danych pochodzących ze źródeł własnych MOPR oraz prowadzonych badań, w tym ewaluacji Gdańskiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021 - 2023, zostały opracowane przez członków Zespołu Zarządzającego Programem. W 2023 roku w jego skład wchodzi: • Maciej Bylicki - przewodniczący Zespołu/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku • Aleksandra Szuma-Ganczarek - wiceprzewodnicząca/Caritas Archidiecezji Gdańskiej, • Anna Lewicka - członkini/Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku, • Damian Awieruszek - członek/Urząd Miejski w Gdańsku, • Krystyna Kawecka - członkini/rodzinny dom dziecka, • Michał Miguła - członek/Urząd Miejski w Gdańsku, • Iwona Poniatowska-Olejniczak - członkini/Gdańskie Domy dla Dzieci, • Jolanta Zboińska - członkini/Fundacja Pomorskie Centrum Psychotraumatologii. Wypracowane rekomendacje stanowiły podstawę założeń programowych dokumentu.	
II Diagnoza	Źródło danych
1. Dane statystyczne	
<u>Dane ogólne dot. odbiorców Programu:</u> W 2022 roku z pomocy społecznej w Gdańsku skorzystało łącznie 7 548 rodzin - oznacza to spadek w stosunku do 2021 roku o 4,5%. Spadła także liczba rodzin korzystających, że świadczeń z pomocy społecznej do 5 819 rodzin (spadek o 4,2% w stosunku do roku poprzedniego). W 2022 roku pracą socjalną objęto 6 150 rodzin, wśród których 1 729 rodzin korzystało z wyłącznej pracy socjalnej, tj. nie otrzymywały innych świadczeń z pomocy społecznej. Wśród wszystkich rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia, 5 111 to rodziny jednoosobowe (67,7%), a 2 437 to rodziny wieloosobowe (32,3%). Analizując zmiany w sytuacji rodzin posiadających dzieci, a objętych wsparciem MOPR, zauważalny jest spadek ich ogólnej liczby w latach 2018 - 2022 o 311 (16,8%) - z 1 845 do 1 534 rodzin. Spadła również liczba rodzin z więcej niż jednym dzieckiem o 220 (-20,2%, z 1 087 do 867). Ogółem liczba rodzin z dziećmi we wsparciu MOPR w 2022 roku wyniosła 1 534 (20,3% wszystkich rodzin), w tym 667 rodzin z jednym dzieckiem. Pieczę nad małoletnimi obywatelami Ukrainy przebywającymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osób dorosłych odpowiedzialnych za nich, powierza się zgodnie z prawem opiekunowi tymczasowemu. Na koniec roku 2022 opiekę nad 501 dziećmi przekazano 432 opiekunom. Dzieci uchodźcze z Ukrainy przybyłe do Polski z powodu konfliktu zbrojnego przebywały także w różnych formach pieczy zastępczej w Gdańsku - 13 dzieci w ostatnim dniu 2022 roku (wykazywane w innej przyczynie umieszczenia). Żadne dziecko objęte opieką opiekuna tymczasowego nie zostało umieszczone w systemie pieczy zastępczej. <u>Asystentura</u> Na 31 grudnia 2022 roku stworzono w MOPR 25 etatów asystentów rodziny. W całym roku współpracowali oni globalnie z 409 rodzinami (liczba odzwierciedla całościową liczbę rodzin, kończących lub rozpoczynających współpracę w danym roku, nie we wszystkich przypadkach współpraca obejmowała pełen rok kalendarzowy).-Stanowi to wzrost o 40 rodzin (10,8%) w stosunku do roku poprzedniego. Jest to drugi rok, w którym odnotowano wzrost w tym zakresie od 2017 roku. Wsparciem objęto 807 dzieci i młodzieży, wśród których 678 (84,1%) przebywało w rodzinach biologicznych, a 129 (15,9%) w pieczy zastępczej. Dla porównania w 2021 roku było to 739 dzieci, w tym 80,4% w rodzinach biologicznych. Zgodnie z ustawą liczba rodzin, z którymi jeden	Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w 2022 roku Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w 2022 roku Dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku Rekomendacje na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w Gdańsku opracowane w ramach projektu: „Zbudowanie i przetestowanie nowego modelu wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej”, realizowanego w partnerstwie Gdańskiej Fundacji Innowacji Społecznej z Gminą Miasta Gdańska Model usamodzielnia wychowanków pieczy zastępczej w Gdańsku

asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę nie może przekroczyć 15. Rodziny mogą być także zobowiązane do współpracy z asystentem przez sąd. W 2022 roku była to ponad połowa rodzin - 217 rodzin, co stanowiło 53,1%. Ten fakt wskazuje na powszechne wykorzystywanie tej formy wsparcia przez sąd.

Od 2021 roku realizowany jest pilotażowy projekt „Silna rodzina - bezpieczne dziecko”, kierowany do rodzin zagrożonych zabezpieczeniem dziecka/dzieci w pieczy zastępczej. Celem wsparcia jest utrzymanie dziecka/dzieci w środowisku rodzinnym. Działania obejmują m.in. cykliczne spotkania specjalistów, w tym pracownika socjalnego, asystenta rodziny, kuratora, pedagoga szkolnego, psychologa, terapeuty w ramach zespołu interdyscyplinarnego. Dzięki współpracy udało się utrzymać 112 dzieci w 34 rodzinach biologicznych. Z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej przy wsparciu asystenta rodziny powróciło 38 dzieci z 20 rodzin (2021 - 29 dzieci i młodzieży z 14 rodzin). W 2022 roku asystenci zakończyli pracę z 129 rodzinami: w 42,7% ze względu na osiągnięcie celów, w 21,4% zmieniono metodę pracy, w 35,9% asystenturę zakończono ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę lub brak efektów pracy. Asystenci koordynowali także wsparcie w 5 rodzinach w ramach Programu „Za życiem”, realizowanego na mocy ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin, skierowanej do kobiet w ciąży, w szczególności w ciąży powikłanej, a także do rodzin z dziećmi, u których stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę.

Placówki wsparcia dziennego, wypoczynek letni

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w celu wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Na terenie Gdańska funkcjonowało w 2022 roku łącznie 19 placówek. Placówki prowadzone były w formie opiekuńczej, opiekuńczo-specjalistycznej oraz specjalistycznej. Dysponowały 378 miejscami, co oznacza wzrost o 15 miejsc względem 2021 roku. Z ich wsparcia skorzystało 689 uczestników w wieku 5-19 lat. Liczba placówek wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę zwiększyła się z 3 do 4. Funkcjonowały one na terenie dzielnic: Nowy Port, Orunia-Św. Wojciech-Lipce, Przeróbka, Zasp-Rozstaje. Dysponowały 65 miejscami (wzrost o 15 miejsc), a w ich działaniach uczestniczyły w 2022 roku 164 osoby. Uzupełnieniem wsparcia całorocznego dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych lub z problemem uzależnienia alkoholowego oraz dzieci z pieczy zastępczej była organizacja wypoczynku letniego z elementami profilaktyki uzależnień i zajęciami socjoterapeutycznymi. Zorganizowano kolonie dla 130 dzieci z rodzin zagrożonych lub z problemem uzależnienia alkoholowego oraz dzieci z pieczy zastępczej, których rodziny korzystają ze wsparcia MOPR w Gdańsku i objęte były całoroczną pracą socjalną, pracą profilaktyczną i/lub socjoterapeutyczną.

Rodziny wspierające

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Polega ona na dobrowolnym wsparciu w takich czynnościach jak: prowadzenie gospodarstwa domowego oraz kształtowanie i wypełnianie podstawowych ról społecznych, przy aktywnym udziale asystenta rodziny. W 2022 roku w Gdańsku

funkcjonowało 15 rodzin wspierających. Rodziny wspierające zapewniły wsparcie 31 dzieciom i młodzieży (2021 - 9 rodzin, 17 dzieci) w zakresie edukacji, dodatkowych zajęć dla dzieci, rozwijaniu talentów dzieci, treningów żywieniowych, poprawy zdrowia, dbałości o właściwe diagnozowanie i leczenie, organizowania zajęć dla dzieci, zabaw i wspólnego spędzania czasu itp.

Poradnictwo psychologiczne, prawne

W 2022 roku zorganizowano wsparcie dla 15 rodziców o obniżonych sprawnościach poznawczo-percepcyjnych i posiadających trudności opiekuńczo-wychowawcze. Obejmowało ono uczestnictwo w warsztatach, ale także doradztwo dla pracowników socjalnych i asystentów pracujących z tymi rodzinami. Ponadto zorganizowano 3 edycje „Szkoły dla rodziców” dla 23 osób. Oferta objęła także młodzież, dla której asystentka i psycholog przygotowały cykl spotkań integracyjno-rozwijających (7 osób).

Psychologowie zatrudnieni w MOPR udzielali konsultacji klientom, w tym z rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, między innymi w następujących obszarach: przemoc domowa (1 217 konsultacji), problemy opiekuńczo-wychowawcze (732), problemy psychiczne (649), uzależnienia (110). Z usług skorzystały 1 103 rodziny z dziećmi. Ponadto w związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie wsparciem psychologicznym objęto dodatkowych 2 987 osób. Zatrudniono 2 psychologów z Ukrainy finansowanych z Funduszu Pomocy oraz interwenta do wsparcia socjalnego w miejscach zbiorowego zakwaterowania. We współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami realizowano, specjalistyczne, interdyscyplinarne poradnictwo dla rodzin z dziećmi umieszczonymi lub zagrożonymi umieszczeniem w pieczy zastępczej (52 rodziny). Wszystkie rodziny mieszkające w Gdańsku, mogą skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. W 2022 roku porady świadczone były w 19 punktach. Łącznie udzielono 11 083 porad, o 7,4% więcej niż w 2021 roku. Najczęściej porady dotyczyły zagadnień z zakresu: prawa cywilnego (6 099 porad), prawa rodzinnego (3 001 porad), prawa karnego (969 porad), prawa ubezpieczeń społecznych i prawa do opieki zdrowotnej (713 porady) prawa administracyjnego z wyjątkiem prawa podatkowego (965 porad) oraz prawa pracy (702 porady).

Współpraca ze społecznością lokalną

Jedną z podstawowych form życia zbiorowego jest społeczność lokalna rozumiana jako wspólnota połączona więziami terytorialnymi. Wychodząc z założenia, że każdy klient pomocy społecznej jest członkiem społeczności lokalnej, podejmowano komplementarne działania na rzecz osób i rodzin w społecznościach lokalnych. Organizatorzy społeczności lokalnej pracowali z mieszkańcami, w tym rodzinami przeżywającymi trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz lokalnymi liderami w różnych częściach Gdańska m.in. na terenie dzielnic Siedlce, Przeróbka i Chełm. Ich działania nakierowane były na aktywizację społeczną rodzin, zachęcenie do uczestnictwa w warsztatach, spotkaniach tematycznych i wydarzeniach plenerowych rozwijających pasje i zainteresowania poszczególnych grup społecznych. W działania skierowane do społeczności lokalnej angażowały się także CPS. Podejmowały próby włączania się w pracę lokalnych koalicji a także organizacji lub współorganizacji wydarzeń dla mieszkańców

i mieszkańek dzielnic objętych wsparciem. Ich aktywność w tym zakresie była bardzo różna, zarówno jeśli chodzi o liczbę nawiązanych relacji z partnerami w otoczeniu (niektóre dysponują bazą partnerów powyżej 50 podmiotów, u innych to ok. 10 podmiotów), jak również współorganizację czy organizację wydarzeń kierowanych do grup odbiorców. Ponad połowa Centrów wykazuje taką aktywność. Działania organizatorów społeczności lokalnych i CPS są uzupełniane przez istniejącą sieć domów i klubów sąsiedzkich - centrów lokalnych, prowadzonych przez organizacje pozarządowe, a tworzonych przez lokalną społeczność w celu długofalowego wzmocnienia jej aktywności i tożsamości. Korzystać z nich mogą gdańszczanki i gdańszczanie, w tym rodziny z dziećmi, młodzież, osoby starsze czy osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Ponadto mieszkańcy i mieszkanki mogą korzystać z funduszy inicjatyw oddolnych w ramach 4 funduszy (senioralnego, młodzieżowego, sąsiedzkiego i rekreacyjno-sportowego).

Działania w obszarze CSR

W 2022 roku wykorzystywano także potencjał firm w ramach działań związanych ze społeczną odpowiedzialnością biznesu. MOPR włączał firmy do następujących projektów:

- „Mentor Talentu” czyli organizacja zajęć dla dzieci rozwijających ich pasje i talenty, pomoc komputerowa dla dzieci, wsparcie nauki zdalnej, sprzęt sportowy dla dzieci z rodzin ukraińskich,
- „Piastron Domu” - wsparcie dla rodzin m.in. w zakresie przeciwdziałania zadłużeniu w opłatach za gaz, wyposażenie w sprzęty AGD, pomoc w umeblowaniu,
- „Aktywator Inicjatyw” w ramach którego zorganizowano spotkanie wigilijne dla matek z dziećmi w bezdomności (78 osób), przekazano odzież 100 rodzinom z Ukrainy oraz 60 Ukrainkom pakiety z kosmetykami i słodyczami,
- „Opiekun seniora” - zaproszenie seniorów na kolację wigilijną.

Liczba wszystkich odbiorców wyniosła 2 030 osób.

Pieczna zastępcza

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Pieczna zastępcza powinna mieć charakter okresowy i zmierzać do możliwie szybkiej integracji dziecka z jego rodziną. Na 31.12.2022 roku w pieczy zastępczej było umieszczonych 914 dzieci, w tym w pieczy rodzinnej 629 (68% ogółu dzieci zabezpieczonych). W latach 2018-2022 (stan na 31 grudnia) liczba dzieci w pieczy ogółem znacznie wzrosła z 819 dzieci do 914 (+ 11,6%) tj. 95 dzieci więcej. Jednocześnie należy wskazać, że najbardziej dynamiczny wzrost zaobserwowano w latach 2021 - 2022 - z 871 do 914 (o 4,9%). Zgodnie ze stanem na maj 2023 roku w Gdańsku 48 dzieci, pomimo decyzji sądu o umieszczeniu w pieczy zastępczej, pozostało w rodzinach biologicznych, które nie spełniały funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Wynika to z braku miejsc w pieczy zastępczej. W większości przypadków umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej wynika z występowania kilku dysfunkcji rodziny, jednakże do celów statystycznych wskazywana jest jedna wiodąca przyczyna. Niezmiennie najczęstszą przyczyną umieszczania dzieci w pieczy zastępczej jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - w 2022 roku było to 565 dzieci i stanowiło 61,8%

wszystkich dzieci. Drugą najczęściej występującą przyczyną umieszczania dzieci w pieczy zastępczej było uzależnienie rodziców (132 osoby), jednak udział spadł do 14,4% wszystkich dzieci umieszczonych w pieczy (2021 - 136 dzieci, 15,6%). Liczba dzieci umieszczonych z powodu przemocy w rodzinie utrzymuje się na podobnym poziomie - w 2022 roku 60 dzieci, 6,6% (2021 - 56 dzieci, 6,4%). Pozostałe 157 dzieci (17,2%) umieszczono w pieczy innych powodów m.in. pólseroctwa, długotrwałej lub ciężkiej choroby przynajmniej jednego z rodziców. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: – rodzina zastępcza spokrewniona, którą tworzą najczęściej dziadkowie lub rodzeństwo dziecka, – rodzina zastępcza niezawodowa, którą tworzą osoby spokrewnione z dzieckiem w dalszej linii lub osoby niespokrewnione z dzieckiem, – rodzina zastępcza zawodowa, którą tworzą osoby niespokrewnione z dzieckiem, zawodowo opiekujące się dziećmi i otrzymujące wynagrodzenie za pracę, wśród zawodowych rodzin zastępczych wyróżniamy kolejne dwa typy: pogotowia rodzinnego i specjalistyczną rodzinę zastępczą, – rodzinny dom dziecka tworzą osoby niespokrewnione z dzieckiem, zawodowo opiekujące się dziećmi i otrzymujące wynagrodzenie za pracę, rodzinna forma pieczy zastępczej adresowana głównie do licznych rodzeństw. Co drugie dziecko przebywało w rodzinie spokrewnionej - 46,3% (2022 - 292, 2021 - 291). W rodzinach zastępczych niezawodowych liczba dzieci wzrosła o 15, z 108 do 123 dzieci. Również liczba dzieci w rodzinach zawodowych wzrosła o 7 (z 87 do 94), w tym 6 dzieci więcej w rodzinach zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. Wśród wszystkich dzieci przebywających w pieczy rodzinnej na 31 grudnia 2022 roku największą grupę stanowili 7-13 latkowie (38,0%) oraz młodzież 14-17 lat (23,1%). Jak wskazują dane pobyt w pieczy jest długoterminowy. Prawie połowa dzieci i młodzieży umieszczonych w pieczy na 31 grudnia 2022 roku przebywała w pieczy powyżej 3 lat - jednak odsetek dzieci długoterminowo przebywających w pieczy spadł z 57,2% do 48,2%. Tym samym odsetek dzieci nowo umieszczonych, przebywających do jednego roku wzrósł z 17,7% do 23,2%. Udział dzieci przebywających dłużej niż rok i krócej niż trzy lata wzrósł o 3,5%. W roku sprawozdawczym powstały 33 rodziny zastępcze spokrewnione, a rozwiązały się 34 rodziny tego typu oraz powstało 27 rodzin zastępczych niezawodowych, a rozwiązało się 20 rodzin tego typu. Głównym powodem, dla którego rozwiązywały się rodziny zastępczego obu typów (54 rodziny) było usamodzielnienie się osób powyżej 18. roku życia (15 przypadków). W 8 przypadkach nastąpiło rozwiązanie rodziny i umieszczenie dziecka w pieczy instytucjonalnej, a w 1 przypadku po rozwiązaniu rodziny, dzieci trafiły do rodzin zastępczych zawodowych. W ramach współpracy z Gdańską Fundacją Innowacji Społecznej, realizującą projekt „Zbudowanie i przetestowanie nowego modelu wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej”, zrekrutowano 12 niezawodowych rodzin zastępczych (12 opiekunów zastępczych oraz 12 dzieci), którym zapewniono indywidualną ścieżkę reintegracji w oparciu o diagnozę sytuacji problemowej: zasoby, potencjał, predyspozycje, potrzeby uczestnika stworzone przez specjalistę ds. wsparcia. Szczególnie	
--	--

ważnym działaniem jest dążenie, aby małe dzieci umieszczane były w rodzinach zastępczych lub rodzinnych domach dziecka. Ogólna liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka na koniec 2022 roku wyniosła 364 rodziny, z tego 30 to rodziny zawodowe, z kolei 15 to rodzinne domy dziecka. W 2022 roku liczba dzieci w wieku do 10 lat w instytucjonalnej pieczy zastępczej wzrosła do 54 (2021 - 49). Brak kandydatów na rodziny zastępcze będących w gotowości do przyjęcia wieloosobowych rodzeństw, zróżnicowanych wiekiem, niepełnosprawnością spowodował, że małe dzieci wraz ze swoim liczным i zróżnicowanym wiekiem rodzeństwem nadal przebywają w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Wśród funkcjonujących zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka brakuje zgody na podjęcie się opieki nad dziećmi powyżej 10 r.ż. lub brakuje miejsc dla wieloosobowych rodzeństw.

MOPR w Gdańsku łączy w sobie zadania i działania przypisane ustawowo organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej, ale także powiatowi, który zajmuje się m.in. zatrudnianiem opiekunów zastępczych i osób do pomocy w rodzinach zastępczych zawodowych i rodzinnych domach dziecka, wypłatą wynagrodzeń dla tych osób wypłatą świadczeń na utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych. Ze względu na ten fakt wskazane jest zapewnienie adekwatnego zaplecza finansowego dla funkcjonowania rodzin zastępczych. W 2022 roku wynagrodzenie było wyższe niż przewidziane ustawą o co najmniej 50%. Zdaniem samych zawodowych rodziców zastępczych wynagrodzenia dla zawodowych rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, pomimo tendencji wzrostowej, nadal są niskie w stosunku do zaangażowania i mogą stanowić przeszkodę dla osób zainteresowanych podjęciem takiej pracy. W 2022 roku w Gdańsku podwyższono minimalne miesięczne wynagrodzenia dla rodziny zastępczej zawodowej (z 3 020 zł do 4 020 zł), prowadzącego rodzinny dom dziecka (z 3 620 zł do 4 620 zł) oraz pogotowia rodzinnego (z 3 120 zł do 4 120 zł). Od stycznia 2023 roku przyjęto wyższe kwoty wynagrodzeń - dla rodziny zastępczej zawodowej (do 4 520 zł), prowadzącego rodzinny dom dziecka (do 5 120 zł) oraz pogotowia rodzinnego (do 5 220 zł). Zmiany w wysokości ustawowego wynagrodzenia obowiązują od lutego 2023 roku (rodzinne domy dziecka i rodziny zawodowe nie niższe niż 4 100 zł, pogotowie rodzinne wynagrodzenie nie niższe niż 124% kwoty 4 100 zł). W Gdańsku od 2016 roku każda rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom ma zagwarantowaną coroczną podwyżkę wynagrodzenia o kwotę 125 zł brutto w związku z podnoszeniem swoich kwalifikacji zawodowych (udział w szkoleniach, kursach itp.). Większość rodzin korzysta z tej możliwości, stąd ich wynagrodzenia wzrastają z roku na rok i są wyższe niż kwota minimalnego wynagrodzenia.

Szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych

Liczba szkoleń dla kandydatów jest odpowiedzią na rzeczywiste zapotrzebowanie osób zgłaszających się i osób zgłaszanych przez sądy rodzinne. W 2022 roku szkolenia prowadzone były tylko w ramach zasobów kadrowych MOPR. Przeprowadzono 4 cykle szkoleniowe dla 50 osób, spośród których 26 osób było kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, a 10 osób do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej. W 2022 roku w ramach środków z projektu „Pomorskie dzieciom” sfinansowano

szkolenia 3 pracowników na trenerów PRIDE. Sześciu pracowników MOPR posiada uprawnienia do szkoleń kandydatów na rodziny zastępcze. <u>Wsparcie rodzin zastępczych</u> Szkolenie rodzin zastępczych stanowi bardzo istotny element systemu rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej bezpośrednio od rodzin zbierają potrzeby szkoleniowe tak, aby harmonogram i tematyka odpowiadała ich potrzebom. W 2022 roku zorganizowano 4 szkolenia dla rodzin zastępczych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka mających na celu podniesienie ich kwalifikacji biorąc pod uwagę wskazane potrzeby (pt. „Kryzysy występujące w rodzinach zastępczych i w rodzinnych domach dziecka”, „Budowanie współpracy oraz relacji opartej na zaufaniu w pieczy zastępczej”, warsztat szkoleniowy z metody TBRI dla „nowych rodzin” oraz spotkania coachingowe na temat pogłębiania metody TBRI dla rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka, które ukończyły kurs podstawowy TBRI). W szkoleniach wzięło udział 78 osób. Jedno ze szkoleń było wyjazdowym szkoleniem integracyjnym dla 33 zawodowych opiekunów zastępczych. W spotkaniach superwizyjnych brało udział 32 rodziców zastępczych. Wszystkie rodziny zastępcze mogą korzystać nieodpłatnie z ofert wsparcia sfinansowanych lub dofinansowanych ze środków miasta realizowanych m.in. przez Gdański Ośrodek Pomocy Psychologicznej, Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, Gdański Ośrodek Promocji Zdrowia i Profilaktyki Uzależnień, Fundację Fascynacje, Fundację Pomorskie Centrum Psychotraumatologii, Fundację Dajemy Dzieciom Siłę, Fundacja FOSA, dzięki czemu mają możliwość systematycznego podwyższania swoich kompetencji wychowawczych. W ramach Narodowego Funduszu Zdrowia dostępna była oferta w Ośrodkach Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży i Poziomu Referencyjnego. W 2022 roku rodziny zastępcze z dziećmi do lat 18 objęte były wsparciem 20 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz specjalisty pracy z rodziną, na 31 grudnia było to 307 rodzin. Wolontariusze wspierali dzieci w 7 rodzinach zastępczych: pomagali w odrabianiu lekcji i przygotowaniu do sprawdzianów, spędzali wspólnie czas wolny. Od 2021 roku dzięki realizacji projektu „Pomorskie dzieciom” dofinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zatrudniono 5 psychologów, którzy objęli wsparciem tj. poradnictwem rodzinnym, psychologicznym 206 rodzin zastępczych, co znacząco zwiększyło dostęp do poradnictwa. W 2022 roku udzielono prawie trzykrotnie więcej porad specjalistycznych niż rok wcześniej (wzrost z 3,4 tys. do 10,0 tys.). Zespół psychologów w MOPR wykonał 153 diagnozy psychofizyczne dzieci przebywających w pieczy zastępczej. <u>Wsparcie usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej</u> Osoba pełnoletnia opuszczająca rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną może otrzymać następujące formy pomocy: • pomoc na usamodzielnienie, • pomoc na kontynuowanie nauki, • pomoc na zagospodarowanie,	
---	--

• pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia. W 2022 roku procesem usamodzielnienia objęto 250 wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Prowadzono pracę z wychowankami pieczy zastępczej w oparciu o Model usamodzielnienia wyznaczający standard postępowania w procesie i przyczynia się do podwyższania skuteczności procesu usamodzielnienia, w dużej mierze dzięki współpracy z organizacjami pozarządowymi i uczelniami realizując wspólne programy i projekty. W 2022 roku przeprowadzono 5 szkoleń dla wychowanków i opiekunów usamodzielnienia. Część wychowanków została objęta pomocą w postaci skierowania do mieszkań wspomaganych prowadzonych na terenie Gdańska - w 2022 roku z mieszkania wspomagane skorzystało 29 wychowanków, mieszkanie ze wsparciem otrzymało 3 wychowanków, 7 osób otrzymało lokale z zasobów miejskich. Kontynuowano współpracę z Fundacją Metapomoc prowadzącą programy rozwojowe skierowane do wychowanków pieczy zastępczej w Gdańsku - „Patron”, którego celem było wsparcie młodych osób od 16 lat w integracji ze społeczeństwem i świadomym pełnieniu ról społecznych, „Dom” - pomoc w pozyskaniu mieszkania ze wsparciem, „Wolontariat” - rozbudzanie potrzeby wsparcia innych oraz „Praca” - wsparcie w przygotowaniu wychowanka do wejścia na rynek pracy. W programach wzięło udział 12 wychowanków. W ramach współpracy z fundacją kontynuowano prowadzenie Wehikułu Usamodzielnienia, w którym zapewniano zarówno naukę umiejętności, jak i wsparcie emocjonalne. W spotkaniach uczestniczyło 24 wychowanków w wieku 16-24 lata. W obszarze procesu usamodzielnienia kontynuowano również współpracę w projekcie „Akademia Kariery” w ramach EFS realizowanym przez firmę PROSPERA Consulting w partnerstwie z ATENEUM Szkołą Wyższą w Gdańsku w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Kompleksowe i zindywidualizowane wsparcie zwiększające możliwości zatrudnienia osób młodych, które są w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy zapewniono 18 wychowankom. <u>Publiczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne</u> Publiczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym publiczne poradnie specjalistyczne, udzielają dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, udzielają rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży, a także wspomagają przedszkola, szkoły i placówki w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych. W Gdańsku funkcjonuje 6 poradni psychologiczno-pedagogicznych. <u>Równe traktowanie</u> Opracowany w 2018 roku Model na rzecz Równego Traktowania ma na celu zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, ochrony i wsparcia ofiar przemocy i dyskryminacji, wprowadzenie nowych i poprawienie istniejących polityk i procedur służących upowszechnieniu równego traktowania w Gdańsku, rozszerzenie oferty i zwiększenie dostępu do usług publicznych oraz zwiększenie świadomości i kształtowanie postaw otwartości i solidarności wśród mieszkańców. <u>Gdańska Karta Dużej Rodziny oraz Ogólnopolska Karta Dużej</u>	
--	--

<u>Rodziny</u> Gdańska Karta Dużej Rodziny wydawana jest w ramach Programu „Duża Gdańska Rodzina” rodzinom wielodzietnym - rodziny, zamieszkujące na terenie miasta Gdańska, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica lub rodzic (rodzice) zastępczy lub osoba (osoby) prowadząca rodzinny dom dziecka mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci w wieku do ukończenia 18 r.ż. lub w wieku do ukończenia 26 r.ż. w przypadku, gdy dziecko uczy się lub studiuje czy też legitymują się ważnym orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Uprawnia ona do korzystania z ulg oferowanych przez kilkudziesięciu partnerów oraz do bezpłatnych przejazdów komunikacją miejską organizowaną przez Zarząd Transportu Miejskiego w Gdańsku.		
II. Diagnoza		
2. Wnioski i rekomendacje		
Nr wniosku	Wnioski z diagnozy	Źródło danych
1	Potrzeba intensyfikacji działań wspierających rodzinę (profilaktyka umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej) <u>1. Rozbudowa sieci placówek wsparcia dziennego</u> Rozmieszczenie placówek wsparcia dziennego w Gdańsku jest nierównomierne - główne skupiska placówek znajdują się w rejonie Śródmieścia i Wrzeszcza i nie zaspakajają potrzeb mieszkańców wszystkich dzielnic. Biorąc pod uwagę fakt, że kryterium bliskości (domu, szkoły) pozostaje najważniejszym czynnikiem sukcesu, należy stwierdzić, że dla mieszkańców takich dzielnic jak m.in. Oliwa i Osowa brakuje wsparcia w bezpośrednim otoczeniu. <u>2. Zapewnienie wysokiej jakości asystentury rodzinnej</u> - zapewnienie odpowiedniego wsparcia dla wszystkich wymagających tego rodzin z dziećmi jest żywotną potrzebą w zakresie wspierania rodziny. Przy znacznym wzroście liczby rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny na wniosek pracownika socjalnego oraz na podstawie postanowień sądowych wymaga to konkretnych nakładów i rozwiązań, by utrzymać skuteczne wykonywanie zadań. Asystenci rodziny powinni mieć możliwość udziału w szkoleniach, superwizji, mieć wsparcie bezpośredniego przełożonego oraz innych specjalistów (pracować w zespole multiprofesjonalnym). Natomiast rodziny powinny mieć możliwość współudziału na każdym etapie metodycznego działania (oceny wstępnej, planowania, realizacji zadań, oceny okresowej). Ze względu na dużą liczbę rodzin kierowanych do asystentury postanowieniem sądu należy przeszkolić asystentów rodziny z metod motywowania osoby do zmiany. <u>3. Rozwój innych usług na rzecz rodziny biologicznej</u> - z zakresu poradnictwa, terapii rodziny, mediacji, profilaktyki zdrowotnej, grup samopomocowych. <u>4. Współudział rodziny w realizacji działań</u> - spotkania multiprofesjonalne z udziałem rodziny. <u>5. Zwiększanie liczby osób podejmujących się zadań rodziny wspierającej</u> - w tym celu niezbędne jest budowanie kontaktów z osobami z otoczenia rodzin będących we wsparciu MOPR tj. sąsiadów, przyjaciół, wykorzystując istniejące zasoby w środowisku.	Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu rodziny oraz efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w 2022 roku

2	Intensyfikacja współpracy ze społecznościami lokalnymi Ważne jest rozwijanie społeczności lokalnych, w których realizowane będą podstawowe usługi dla rodziny - ogólnodostępne i powszechne m.in. centra lokalne, wykorzystywana metoda środowiskowa w pracy socjalnej. Aktywną rolę powinny w tym procesie pełnić Centra Pracy Socjalnej, skupiając wokół siebie rozmaite podmioty funkcjonujące w obszarze wsparcia rodziny.	Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu rodziny oraz efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w 2022 roku Rekomendacje z badania prowadzonego metodą zogniskowanego wywiadu grupowego w ramach ewaluacji Gdańskiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej/MOPR 2023 r.
3	Utrzymanie warunków do powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych Odbudowa i wzmacnianie kompetencji rodziców biologicznych, tak aby mogli trwale zapewnić bezpieczne warunki dla prawidłowego rozwoju dzieci. Jasno określone warunki powrotu dziecka do rodziny zastępczej Ważne jest, aby na etapie zabezpieczania dziecka w systemie pieczy zastępczej, jasno i czytelnie określone zostały powody tej decyzji. Istotne jest, aby rodziny zastępcze oraz rodziny biologiczne wiedziały, jakie są warunki powrotu dziecka do rodziny biologicznej. Akcent powinien być jednak położony nie tyle na warunki formalne np. ukończenie zalecanego szkolenia/kursu/terapii, ile na osiągnięcie jakościowej zmiany postaw w zakresie umiejętności opieki nad dzieckiem. Dbłość o precyzyjne określenie warunków może zminimalizować opór rodzin biologicznych do współpracy z rodzinami zastępczymi. Istotna jest zatem edukacja specjalistów ośrodków pomocy społecznej (pracowników socjalnych, asystentów rodzin) oraz pracowników sądu (sędziów, kuratorów sądowych) i innych specjalistów w zakresie adekwatnego opiniowania sytuacji rodziny w kontekście powrotu dziecka.	Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu rodziny oraz efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w 2022 roku Rekomendacje z badania prowadzonego metodą zogniskowanego wywiadu grupowego w ramach ewaluacji Gdańskiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej/MOPR 2023 r. Rekomendacje na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w Gdańsku opracowane w ramach projektu: „Zbudowanie i przetestowanie nowego modelu wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej”, realizowanego w partnerstwie Gdańskiej Fundacji Innowacji Społecznej z Gminą Miasta Gdańska
4	Przyspieszenie procesów deinstytucjonalizacji w obszarze pieczy zastępczej Proces deinstytucjonalizacji w obszarze systemu pieczy zastępczej odnosi się do zmiany sposobu świadczenia usług z instytucjonalnych na rodzinne formy pieczy zastępczej. Objęcie dziecka rodzinną pieczą zastępczą zapewnia możliwość odpowiedniego wsparcia indywidualnego, którego opieka instytucjonalna często nie może zapewnić. Deinstytucjonalizacja opiera na teoriach rozwoju dziecka, w tym na teorii przywiązania, która sugeruje, że dzieci mają większe szanse na rozwój w środowisku rodzinnym niż w instytucjach. W tym sensie placówki opiekuńczo-wychowawcze nie są w stanie w pełni zaspokoić potrzeb emocjonalnych oraz społecznych dzieci, w tym zwłaszcza	Rekomendacje na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w Gdańsku opracowane w ramach projektu: „Zbudowanie i przetestowanie nowego modelu wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej”, realizowanego w partnerstwie Gdańskiej Fundacji Innowacji Społecznej z Gminą Miasta Gdańska

	poczucia bezpieczeństwa. Zgodnie z przyjętymi polskimi i międzynarodowymi dokumentami, dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej powinny być objęte opieką w warunkach jak najbardziej zbliżonych do środowiska rodzinnego. Deinstytucjonalizacja nie powinna być rozumiana jako zamknięcie instytucji dla dzieci, a rozszerzenie dostępu do rodzinnych form. Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej to proces, który obejmuje wprowadzenie środków zapobiegawczych i ochronnych w celu zapewnienia odpowiednich alternatywnych rozwiązań w zakresie opieki dla dzieci, które nie mogą pozostać w swoich biologicznych rodzinach. To przede wszystkim: 1) profilaktyka, która pozwoli dzieciom pozostać we właściwie funkcjonujących rodzinach; 2) rozwój różnych form wsparcia w środowisku lokalnym; 3) ograniczanie opieki instytucjonalnej; 4) rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.	
5	Tworzenie warunków do utrzymania i powstawania nowych rodzin zastępczych Jak wskazują badania prowadzone w ramach projektu „Zbudowanie i przetestowanie nowego modelu wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej” główne trudności wpływające na odrzucenie możliwości pełnienia funkcji rodzica zastępczego, które przekładają się na liczbę kandydatów na rodziców zastępczych to: 1) niewystarczająca informacja i świadomość nt. rodzicielstwa zastępczego - wiele osób jest niedostatecznie poinformowanych na temat procesu i wymagań dotyczących rodzinnej pieczy zastępczej, rodzicielstwo zastępcze jest mylone z rodzicielstwem adopcyjnym; 2) obawy związane z trudnościami wychowawczymi - opieka nad dziećmi, zwłaszcza z dziećmi z doświadczeniem traumy wiąże się z wyzwaniami wychowawczymi - niektóre osoby obawiają się, że nie będą w stanie sprostać tym trudnościom i zapewnić dzieciom odpowiedniej opieki i wsparcia i nie chcą brać na siebie takiej odpowiedzialności; 3) niewystarczające wsparcie i przygotowanie osoby rozważające zostanie rodziną zastępczą - obawiają się, że nie otrzymają odpowiedniego wsparcia, zarówno emocjonalnego, jak i praktycznego, w procesie realizacji rodzinnej pieczy zastępczej - brak odpowiedniego przygotowania i dostępu do profesjonalnego wsparcia wskazywane są jako przeszkoda; 4) zobowiązania rodzinne i zawodowe - opieka nad dziećmi jako rodzina zastępcza wymaga dużego zaangażowania czasowego, emocjonalnego i finansowego - niektóre osoby obawiają się, że nie będą w stanie pogodzić tych zobowiązań z innymi istotnymi aspektami swojego życia, takimi jak praca, kariera zawodowa czy obowiązki rodzinne; 5) tymczasowość rodzicielstwa zastępczego zgodnie z zapisami ustawy - rodzicielstwo zastępcze powinno być traktowane jako tymczasowe rozwiązanie, które ma na	Rekomendacje na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w Gdańsku opracowane w ramach projektu: „Zbudowanie i przetestowanie nowego modelu wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej”, realizowanego w partnerstwie Gdańskiej Fundacji Innowacji Społecznej z Gminą Miasta Gdańska Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu rodziny oraz efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w 2022 roku Rekomendacje z badania prowadzonego metodą zogniskowanego wywiadu grupowego w ramach ewaluacji Gdańskiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej/MOPR 2023 r.

	celu zapewnić dziecku stabilne środowisko i opiekę do czasu aż jego sytuacja życiowa i rodzinna zostanie rozwiązana - kandydaci na rodziców zastępczych obawiają się emocjonalnych kosztów, jakie poniosą; 6) przeszkody administracyjne i biurokratyczne - proces stawiania się rodziną zastępczą jest skomplikowany i wymaga spełnienia licznych wymagań administracyjnych oraz przeprowadzenia procedur oceny - niektóre osoby są zniechęcone biurokracją związaną z tym procesem; 7) warunki finansowe i mieszkaniowe - niektóre osoby obawiają się, że nie mając odpowiednich zasobów mieszkaniowych/finansowych, nie będą mogli podjąć się opieki nad dzieckiem/dziećmi w ramach rodzinnej pieczy zastępczej. Jednocześnie Koalicja na rzecz Rodzinnej Pieczy Zastępczej (2021) wskazuje na wagę poczty pantoflowej i „czarnego PR” w kontekście rozwoju rodzicielstwa zastępczego. Zadowolenie istniejących już rodzin zastępczych jest jednym z kluczowych czynników w procesie rekrutacji nowych kandydatów. Siła „czarnego PR”, tworzonego przez niezadowolone rodziny zastępcze, potrafi mieć ogromny zasięg społeczny. Rodziny z dużym potencjałem przyciągania nowych kandydatów to rodziny uważające, że pozostają z organizatorem w dialogu, są traktowane partnersko. Wpływ na to mają: wysokiej jakości szkolenia, oferta rodzin pomocowych, przebieg rozmów i wzajemnych ustaleń, wsparcie finansowe i prawne, podążanie za potrzebami i interesami umieszczonych dzieci. Badania w zakresie rodzicielstwa zastępczego pokazują, że czynnik satysfakcji istniejących już rodzin zastępczych jest jednym z kluczowych w procesie rekrutacji nowych kandydatów i zarazem najczęściej pomijanych przez organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej (Postępy deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w Polsce. Raport, WISEiE, Fundacja Przyjaciółka, Koalicja na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej, Warszawa 2018 r.). Niewystarczająco zaopiekowane rodziny zastępcze są źródłem „czarnego PR” co stanowi barierę do rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej. Zatem udzielenie wsparcia i pomocy istniejącym rodzinom zastępczym jest podstawą dla zwiększenia liczby osób decydujących się na podjęcie tego wyzwania. Dodatkowe rekomendacje dot. rozwoju systemu pieczy zastępczej w kontekście zwiększenia liczby kandydatów na rodziców znalazły się badaniu ewaluacyjnym prowadzonym w ramach ewaluacji Gdańskiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021 - 2023. Analizując przyczyny braku kandydatów na rodziców zastępczych, uczestnicy potwierdzili, że jest to problem ogólnopolski i część czynników mających wpływ na tę sytuację, nie jest zależna od MOPR jako organizatora pieczy zastępczej. Czynnikiem wpływu jest na pewno obszar promocji idei rodzicielstwa zastępczego na terenie Gdańska. Rekomendacja dotyczyła m.in. podjęcia skoordynowanych działań promocyjnych na terenie Gdańska, poprzedzonych analizą odbiorców, do których przekaz ma trafić. Analizie	
--	---	--

	podlegał bowiem także profil rodziny zastępczej i motywacji, którymi potencjalne nowe osoby kierują się w podjęciu takiej decyzji. Ustalono, że może być ona efektem specyficznych doświadczeń i potrzeb. Wśród nich znalazły się: 1) misyjność - chęć pomocy dziecku; 2) własne doświadczenia życiowe (sytuacja zabezpieczenia dziecka w rodzinie, niepełnosprawność własnego dziecka); 3) zapełnienie pustki po dorastających dzieciach - syndrom „pustego gniazda” charakterystyczny dla osób 50+, które często mają zasoby i doświadczenie niezbędne do pełnienia tej funkcji; 4) doświadczenie pracy w pomocy społecznej i chęć zmiany sytuacji dzieci, ale także wolontariatu w organizacjach pozarządowych. Rekomenduje się przeprowadzenie pogłębionej analizy środowisk osób 50+ już związanych ze sferą pomocową.	
6	Zwiększenie świadomości społecznej na temat rodzicielstwa zastępczego Istotne jest prowadzenie kampanii informacyjnych, które będą promować wartość i znaczenie rodziny zastępczej. Organizowanie spotkań, konferencji i innych wydarzeń edukacyjnych, które będą podnosić świadomość społeczną na temat potrzeb dzieci zastępczych i zachęcać rodziny do podjęcia roli rodziców zastępczych. Istnieje potrzeba strategii komunikacji ukierunkowanej na „odczarowanie” negatywnego obrazu rodzicielstwa zastępczego. Kampania promująca rodzicielstwo zastępcze powinna skupiać się na dostarczaniu rzetelnych informacji, szkoleń i materiałów edukacyjnych dla różnych grup społecznych. Prezentowanie pozytywnych i inspirujących historii rodzin zastępczych i ich osiągnięć miałyby charakter edukacyjny oraz zachęcający do podjęcia decyzji o staniu się rodziną zastępczą. Zachęcanie do otwartego dialogu i dyskusji na temat tej formy opieki może przyczynić się do zwiększenia akceptacji i zrozumienia społecznego.	Rekomendacje na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w Gdańsku opracowane w ramach projektu: „Zbudowanie i przetestowanie nowego modelu wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej”, realizowanego w partnerstwie Gdańskiej Fundacji Innowacji Społecznej z Gminą Miasta Gdańska
7	Wzmocnienie wsparcia świadczonego na rzecz rodzin zastępczych Problemem jaki wskazują rodziny zastępcze jest niewystarczające systemowe wsparcie rodzin, które podjęły się opieki i wychowania. Raport NIK (2021) wskazuje, że w połowie kontrolowanych jednostek przekroczony został limit 15 rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka na jednego koordynatora. Ponadto raport z NIK zwraca uwagę na fakt, że praca koordynatora wiąże się z pełnieniem podwójnej roli: wspierającej rodziny zastępcze i jednocześnie kontrolnej, gdyż spoczywa na nim obowiązek powiadomienia dyrektora o rażących zaniedbaniach w rodzinie zastępczej oraz współuczestnictwo w ocenie rodziny zastępczej, co nie sprzyja budowaniu wzajemnego zaufania między rodziną zastępczą a koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Z uwagi na to część rodzin nie wnioskuje o przydzielenie koordynatora i tym samym jest pozbawiona wsparcia. Należy umożliwić rodzinom wsparcie, z którego mogą korzystać niezależnie od	Rekomendacje na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w Gdańsku opracowane w ramach projektu: „Zbudowanie i przetestowanie nowego modelu wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej”, realizowanego w partnerstwie Gdańskiej Fundacji Innowacji Społecznej z Gminą Miasta Gdańska Rekomendacje z badania prowadzonego metodą zogniskowanego wywiadu grupowego w ramach ewaluacji Gdańskiego

	ośrodków pomocy społecznej. Rodziny biorące udział w badaniu ankietowym prowadzonym w trakcie kontroli NIK wykazały, że nie mogą liczyć na adekwatne wsparcie - nie mają adekwatnego do potrzeb dostępu do diagnostyki, lekarzy specjalistów, terapeutów oraz usług prawnych. Także rekomendacje z badania fokusowego wskazują na szereg trudności, z jakimi borykają się rodziny zastępcze. Część problemów ma charakter zewnętrzny i wymaga skoordynowanych działań na poziomie krajowym, części można przeciwdziałać już dostępnymi metodami i narzędziami na poziomie miasta. Jedną z kluczowych kwestii jest syndrom wypalenia zawodowego wśród rodziców zastępczych. Z uwagi na charakter pracy, a także konieczność sprawowania opieki nad dziećmi, które borykają się z wieloma problemami, możliwości wygospodarowania czasu wolnego stanowi duże wyzwanie. Z danych WPZ MOPR wynika, że tylko ok. 20% rodzin wykorzystuje taką możliwość. Najczęściej wiąże się to z trudności w znalezieniu zastępstwa w opiece nad dziećmi, ale też niechęci wobec rozstania z uwagi na zagrożenie destabilizacją podopiecznych. Rekomendacja uczestników dotyczyła organizacji kolonii dla dzieci zastępczych w jednym czasie, aby rodzice mogli odpocząć. Analizie poddano obszary, w których niezbędne jest podwyższanie kompetencji wychowawczych. Postulowano zwiększenie liczby szkoleń dedykowanych dorastającej młodzieży m.in. w zakresie pracy z młodzieżą oraz seksualności młodego człowieka. Uczestnicy badania rekomendowali także wsparcie rodzin zastępczych w kontakcie z rodziną biologiczną oraz zmianę rodzaju umowy dla rodzin zawodowych na umowę o pracę. Pojawiła się także sugestia, że fakt objęcia dziecka pieczą zastępczą powinien automatycznie powodować utratę praw rodzicielskich u rodziców biologicznych i wymuszać sytuację, w której to rodzic ma 18 miesięcy na udowodnienie, że nie było to słuszne lub jeśli to możliwe, eliminację przyczyn odebrania dziecka (poprzez m.in. leczenie psychiatryczne, leczenie uzależnień, psychoterapię, remont i posprzątanie mieszkania z dostosowaniem do potrzeb dzieci, znalezienie i utrzymanie pracy).	Programu Wsparcia Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej/MOPR 2023 r.
--	--	---

8	Umocnienie dostępu do usług prawnych zarówno w regularnym trybie, jak i w przypadkach interwencyjnych Dostęp do usług prawnych pozwala na podnoszenie kompetencji prawnych. Rodzice zastępczy często stają przed różnymi wyzwaniami związanymi z prawem, takimi jak procedury adopcyjne, czy sprawy sądowe. Dostęp do usług prawnych umożliwia rodzicom zastępczym skonsultowanie się z prawnikiem, otrzymanie odpowiednich informacji i reprezentacji przed sądem. Zredukowanie funkcji administracyjnych i prawnych, które spoczywają na rodzinach zastępczych, jest istotne dla ich roli jako opiekunów zastępczych. Często rodzice zastępczy muszą radzić sobie z biurokracją, wypełniać formalności i poruszać się w zawiłych systemach prawnych, co może być czasochłonne i stresujące. Dostęp do usług prawnych pozwoli im na odciążenie w tych kwestiach, umożliwiając skoncentrowanie się na zapewnianiu wsparcia, opieki i rozwoju dziecka. Usługi prawne w trybie interwencyjnym są kluczowe w sytuacjach kryzysowych lub konfliktowych, w których konieczne jest szybkie i skuteczne działanie. W takich przypadkach, rodzice zastępczy mogą potrzebować natychmiastowej pomocy prawnej w celu ochrony praw dziecka i własnych praw. Dostęp do usług prawnych w takich sytuacjach zapewnia profesjonalne wsparcie i reprezentację, pomagając rodzinom zastępczym w skutecznym działaniu i podejmowaniu odpowiednich decyzji.	Rekomendacje na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w Gdańsku opracowane w ramach projektu: „Zbudowanie i przetestowanie nowego modelu wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej”, realizowanego w partnerstwie Gdańskiej Fundacji Innowacji Społecznej z Gminą Miasta Gdańska
9	Wsparcie dla rodzin zastępczych poprzez wdrożenie dodatkowych form wsparcia rodzin Zaangażowanie organizacji pozarządowych wzmocni system wsparcia rodzin zastępczych w odpowiedzi na potrzeby tego środowiska. Wpłynie na poczucie autonomii rodzin zastępczych oraz umożliwi korzystanie z tych zasobów według własnych potrzeb, bez obaw o ocenę własnych kompetencji w wypełnieniu funkcji opiekuna zastępczego. Zaangażowanie organizacji pozarządowych, które pozyskują granty przyczyni się do zwiększenia katalogu usług oraz ich dostępności np. usług prawnych, poradnictwa psychologicznego, terapii specjalistycznych, diagnostyki. Funkcjonowanie poza instytucjonalnym systemem grup wsparcia dedykowanych rodzicom zastępczym, gdzie mogą dzielić się doświadczeniami i wzajemnie wspierać się, wzmocni i zintegruje środowisko rodzin zastępczych. Dostarczanie szkoleń kompetencyjnych, superwizji, zaangażowania wolontariuszy, dostępu do animacji itp. podniesie kompetencje rodzicielskie i przeciwdziałać będzie wypaleniu rodziców zastępczych. Rekomendowane jest umieszczenie priorytetu wspierającego rozwój rodzinnej pieczy zastępczej w programie współpracy Miasta Gdańska z organizacjami pozarządowymi i uruchomienie procedury konkursowej.	Rekomendacje na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w Gdańsku opracowane w ramach projektu: „Zbudowanie i przetestowanie nowego modelu wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej”, realizowanego w partnerstwie Gdańskiej Fundacji Innowacji Społecznej z Gminą Miasta Gdańska
10	Ułatwianie dostępu do zasobów mieszkaniowych gminy W wielu przypadkach brak warunków mieszkaniowych może stać się barierą w podjęciu decyzji o byciu rodziną zastępczą pomimo posiadanych kompetencji	Rekomendacje na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w Gdańsku opracowane w ramach

	wychowawczych i motywacji. Istotnym krokiem jest przeprowadzenie inwentaryzacji i identyfikacja dostępnych mieszkań w zasobach gminy, które mogą zostać przeznaczone dla rodzin zastępczych. Jedną z możliwości zapewnienia dostępu do mieszkań może stać się poszerzenie grupy odbiorców o rodziny zastępcze w ramach Gdańskiego Programu Mieszkalnictwa Społecznego. Postulat ten należy rozszerzyć o mieszkania wspomagane dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej. W ramach badania fokusowego postulowano utworzenie min. 3 mieszkań tego typu.	projektu: „Zbudowanie i przetestowanie nowego modelu wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej”, realizowanego w partnerstwie Gdańskiej Fundacji Innowacji Społecznej z Gminą Miasta Gdańska Rekomendacje z badania prowadzonego metodą zogniskowanego wywiadu grupowego w ramach ewaluacji Gdańskiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej/MOPR 2023 r.
11	Intensyfikacja wsparcia dla usamodzielniających wychowanków Zgodnie z rekomendacjami opracowanymi w ramach Ewaluacji Modelu Usamodzielniania Wychowanków w Pieczy Zastępczej w Gdańsku, ważne jest włączenie środowiska w działania na rzecz wychowanków. Ogromną rolę w aktywizacji osób z pieczy zastępczej pełną m.in. szkoły. Doświadczenie pokazuje, że po ukończeniu 18 r.ż. wychowanek, rola szkoły często się kończy. Przedstawiciele środowiska szkolnego przestają być zapraszani na ocenę sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, co powoduje zanik dodatkowego ogniwa w procesie wspierania. Natomiast przy zaangażowaniu się środowiska szkolnego na rzecz osoby usamodzielnianej istnieje szansa, że młody człowiek ma możliwość na ukończenie edukacji szkolnej, zdobycie wykształcenia. Kolejną kwestią jest powstanie bazy kandydatów na opiekunów usamodzielniania w przypadku ich braku w najbliższym otoczeniu wychowanka. Możliwości pozyskania bazy na opiekunów usamodzielniania daje współpraca z NGO. Dalsze rozwijanie współpracy partnerskiej w ramach projektów „szytych na miarę” - dedykowanych wychowankom i odpowiadającym na indywidualne potrzeby i możliwości. Muszą one uwzględnić wymagania modelu wymagania nowoczesnego rynku pracy i standardy doradztwa zawodowego, wyznaczając kierunek wykształcenia zgodny z kompetencjami.	Ewaluacja Modelu Usamodzielniania Wychowanków w Pieczy Zastępczej w Gdańsku/MOPR 2021
12	Zwiększenie liczby specjalistycznych placówek opiekuńczo-wychowawczych Zarówno w przypadku rodzin zastępczych, jak i placówek opiekuńczo-wychowawczych duże wyzwanie stanowi wsparcie dzieci o specjalnych potrzebach. Problemem jest nie tylko wytypowanie rodziny zastępczej do pracy z dzieckiem, ale także umieszczenie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, z uwagi na brak odpowiednio przygotowanej kadry, a także niemożność zapewnienia bezpieczeństwa innym dzieciom.	Rekomendacje z badania prowadzonego metodą zogniskowanego wywiadu grupowego w ramach ewaluacji Gdańskiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej/MOPR 2023 r.

13	Wypracowanie systemu współpracy z systemem sądownictwa Współpraca między systemem pieczy zastępczej a sądownictwem jest kluczowa dla skuteczności działań na rzecz dobra dzieci i rodzin. Sędziowie i kuratorzy odgrywają istotną rolę w procesie podejmowania decyzji dotyczących umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych czy placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz monitorowania ich sytuacji. Regularne spotkania i współpraca mogą pomóc zbudować wzajemne zaufanie, zrozumienie i umożliwić wymianę istotnych informacji. Przyczyni się to do skuteczniejszej koordynacji działań na rzecz dobra dzieci. Ponadto, budowanie sieci relacji pozwoli na szybszą i bardziej efektywną wymianę informacji, zwłaszcza w przypadkach pilnych lub wymagających interwencji. Poszukiwanie osób z odpowiednimi kompetencjami i zaangażowaniem, mogących pełnić rolę pośredników i inicjatorów współpracy w obu systemach, ma szansę przyczynić się do skutecznego nawiązania dialogu i budowania mostów między dwoma obszarami.	Rekomendacje na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w Gdańsku opracowane w ramach projektu: „Zbudowanie i przetestowanie nowego modelu wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej”, realizowanego w partnerstwie Gdańskiej Fundacji Innowacji Społecznej z Gminą Miasta Gdańska Rekomendacje z badania prowadzonego metodą zogniskowanego wywiadu grupowego w ramach ewaluacji Gdańskiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej/MOPR 2023 r.
14	Wypracowanie kultury współpracy w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej Postulat dotyczy z jednej strony samych rodzin biologicznych i zastępczych, które powinny czuć się swobodnie w dzieleniu się swoimi obawami, trudnościami i pytaniami, a także pracowników MOPR otwartych na słuchanie i zrozumienie ich potrzeb. Buduje to zaufanie i empatię między obiema stronami. Przykładowe działania w tym zakresie mogą obejmować: 1) tworzenie przestrzeni do refleksji i wspólnego uczenia się - organizowanie regularnych spotkań, warsztatów lub grup wsparcia, w których rodziny biologiczne i zastępcze oraz pracownicy MOPR mogą dzielić się swoimi doświadczeniami, refleksjami i strategiami radzenia sobie z trudnościami; 2) spotkania zespołów specjalistów z rodziną biologiczną w celu oceny sytuacji rodziny i proponowania wielowymiarowego wsparcia w oparciu o lokalny koszyk usług; 3) udział specjalistów (pedagoga jeśli to możliwe, psychologa, prawnika) w diagnozie rodziny jako wsparcie dla asystenta rodziny i rodziny biologicznej; 4) wsparcie i mentoring: zapewnienie rodzinom zastępczym wsparcia i mentorowania ze strony doświadczonych rodzin lub pracowników MOPR; 5) wypracowanie narzędzi umożliwiających rodzicom zastępczym dawanie opinii, wniosków, informacji o potrzebach i trudnościach, spostrzeżeń, co pozwoli na ciągłe doskonalenie systemu wsparcia, identyfikację obszarów wymagających ulepszeń. Drugim aspektem budowania kultury współpracy jest budowanie warunków dla kooperacji różnych interesariuszy funkcjonujących w obrębie działania poszczególnych CPS, a związanych z obszarem wspierania rodziny i systemu	Rekomendacje na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w Gdańsku opracowane w ramach projektu: „Zbudowanie i przetestowanie nowego modelu wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej”, realizowanego w partnerstwie Gdańskiej Fundacji Innowacji Społecznej z Gminą Miasta Gdańska Rekomendacje z badania prowadzonego metodą zogniskowanego wywiadu grupowego w ramach ewaluacji Gdańskiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej/MOPR 2023 r.

	pieczy zastępczej. Zasadą powinno być tworzenie koalicji lub zespołów dzielnicowych dzięki którym możliwe będzie uzyskanie informacji nt. sytuacji dziecka lub rodziny z wielu źródeł, a także zaproponowanie adekwatnych działań.	
15	Doskonalenie kompetencji kadry pomocowej zaangażowanej w rozwój wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej Podnoszenie kompetencji kadry jest kluczowe dla zapewnienia jakości i skuteczności działań w tym obszarze. Zapewnienie szkoleń, platformy wymiany doświadczeń między specjalistami, stała superwizja pracy, pomimo że jest działaniem pośrednim, wzmocni system wsparcia rodziny i pieczy zastępczej. Szkolenia powinny obejmować tematy związane m.in. z psychologią dziecka, terapią rodzin, radzeniem sobie z trudnościami w wychowywaniu dziecka z doświadczeniem traumy, prawem rodzinnym, komunikacją interpersonalną.	Rekomendacje na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w Gdańsku opracowane w ramach projektu: „Zbudowanie i przetestowanie nowego modelu wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej”, realizowanego w partnerstwie Gdańskiej Fundacji Innowacji Społecznej z Gminą Miasta Gdańska Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu rodziny oraz efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w 2022 roku Rekomendacje z badania prowadzonego metodą zogniskowanego wywiadu grupowego w ramach ewaluacji Gdańskiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej/2023 r.
16	Poszukiwanie inspiracji w krajach europejskich w zakresie wspierania i rozwoju systemu pieczy zastępczej W ciągu dziewięciu lat (do 2021 roku) wskaźnik deinstytucjonalizacji w Polsce wzrósł zaledwie o niecałe 4% (Raport NIK 2023). Ustawa o pieczy zastępczej wprowadziła szereg narzędzi wsparcia rodzin biologicznych i rodzinnej pieczy zastępczej przez samorządy powiatowe i gminne. Dotychczasowe działania nie przynoszą wymiernych rezultatów, dlatego ważne jest, aby poznać alternatywne rozwiązania, które skutkowałyby dynamicznym rozwojem systemu rodzinnej pieczy zastępczej. Skala problemu ma charakter ogólnopolski, dlatego trudno jest znaleźć rozwiązania w wyniku wymiany doświadczeń pomiędzy powiatami w Polsce. Rozwiązania stosowane w innych krajach europejskich mogą zainspirować do wypracowania nowych, dotychczas niestosowanych metod, narzędzi w obszarze rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej. Mogą temu służyć organizowane wizyty studyjne z udziałem przedstawicieli instytucji i organizacji, zarówno praktyków jak i decydentów mających na wpływ na kształtowanie i rozwój systemu rodzinnej pieczy zastępczej.	Rekomendacje na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w Gdańsku opracowane w ramach projektu: „Zbudowanie i przetestowanie nowego modelu wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej”, realizowanego w partnerstwie Gdańskiej Fundacji Innowacji Społecznej z Gminą Miasta Gdańska

III. Cele szczegółowe Gdańskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024 - 2026

Cel strategiczny	Włączenie społeczne oraz tworzenie warunków do długiego niezależnego życia mieszkank i mieszkańców (gdańskich rodzin)				
Cel główny	Kompetentna rodzina oraz adekwatna do potrzeb dzieci piecza zastępcza				
Cel szczegółowy 1	Wzmocnienie potencjału gdańskich rodzin				
Wskaźnik rezultatu	Zmniejszenie liczby dzieci trafiających do pieczy zastępczej				
Priorytety	Działania	Wskaźnik produktu	Odniesienie do programów rozwoju miasta	Koordynator	Realizator
1.1. Rozwijanie środowiskowych/lokalnych form wspierania rodziny, w tym poprzez zwiększenie dostępu do zróżnicowanych usług społecznych	1.1.1. Świadczenie w środowisku różnorodnych form wsparcia, w tym usług społecznych dla rodzin 1.1.2. Organizowanie społeczności lokalnych na rzecz wsparcia rodzin 1.1.3. Animowanie grup samopomocowych	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - min. 350/rok Liczba rodzin, które skorzystały ze wsparcia rodzin wspierających - min. 15/rok Liczba rodzin, które skorzystały z indywidualnego poradnictwa specjalistycznego - min. 500/rok Liczba rodzin objętych pracą socjalną zdiagnozowanych pod kątem problemów opiekuńczo wychowawczych - min. 750/rok Liczba rodzin uczestniczących w inicjatywach/wydarzeniach lokalnych, w tym o charakterze psychoedukacyjnym - min. 60/rok Liczba rodzin korzystających ze wsparcia placówek wsparcia dziennego - min. 600/rok Liczba społeczności lokalnych objętych wsparciem - min. 3/rok Liczba rodzin objętych wsparciem wolontariuszy - min. 30/rok	4.1.1. 4.2.4. 4.3.4.	MOPR	MOPR NGO
1.2. Intensyfikacja wsparcia skierowanego do rodzin znajdujących w sytuacji kryzysu, w tym około-	1.2.1. Upowszechnianie informacji o kompetencjach służb, instytucji i podmiotów wspierających rodzinę	Liczba rodzin, które skorzystały z kompleksowego wsparcia specjalistycznego w sytuacji kryzysu - min. 600/rok	4.1.1. 4.1.3.	MOPR	MOPR NGO

i suicydalnego	w sytuacji kryzysu 1.2.2. Koordynacja specjalistycznego wsparcia dla osób i rodzin znajdujących się w kryzysie, w tym około - i suicydalnym 1.2.3. Realizacja projektu „Silna rodzina - bezpieczne dziecko”	Liczba rodzin uczestniczących w projekcie „Silna rodzina - bezpieczne dziecko” - min. 20			
1.3. Zapewnienie wysoko wykwalifikowanej kadry realizującej usługi społeczne świadczącej wsparcie na rzecz rodzin	1.3.1. Organizacja i realizacja szkoleń dla kadr pracujących na rzecz rodzin 1.3.2. Organizacja i realizacja superwizji dla kadr pracujących na rzecz rodzin	Liczba pracowników, którzy wzięli udział w szkoleniach - min. 60/rok Liczba pracowników, którzy wzięli udział w superwizji - min. 70/rok	4.1.1. 4.1.4. 4.1.2.	MOPR	MOPR
Cel szczegółowy 2	Zapewnienie odpowiedniego do potrzeb dziecka wsparcia w ramach pieczy zastępczej				
Wskaźnik rezultatu	Wzrost liczby osób, które złożyły wniosek o przyjęcie na szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze Wzrost liczby zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych Zmniejszenie udziału liczby dzieci przebywających w pieczy instytucjonalnej na rzecz pieczy rodzinnej Wzrost liczby wychowanków ze szczególnymi potrzebami, które z skorzystały z mieszkalnictwa społecznego				
2.1. Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej zapewniającej dzieciom opiekę i wychowanie adekwatnie do ich indywidualnych potrzeb	2.1.1. Zwiększenie świadomości społecznej na temat rodzicielstwa zastępczego	Liczba przekazów medialnych - min. 30/rok Liczba festynów - min. 3/rok Liczba postów w Facebook - min. 30/rok	4.1.1.	MOPR	MOPR RDD rodziny zastępcze
	2.1.2. Zapewnienie szkoleń zgodnie z programem PRIDE dla kandydatów na rodziny zastępczej	Liczba szkoleń - min 3/rok Liczba przeszkolonych kandydatów - min. 30/rok	4.1.1. 4.1.4.	MOPR	MOPR
	2.1.3. Zapewnienie wsparcia szkoleniowego, superwizyjnego oraz wolontariatu dla opiekunów zastępczych	Liczba szkoleń - min. 2/rok Liczba przeszkolonych osób - min. 40/rok Liczba opiekunów zastępczych uczestniczących w superwizji - 50/rok Liczba rodzin wspieranych przez wolontariuszy - min. 15/rok	4.1.4. 4.2.4.	MOPR	MOPR NGO

	2.1.4. Zapewnienie wsparcia specjalistycznego dla dzieci przebywających w pieczy zastępczej	Liczba dzieci objętych wsparciem psychologicznym/terapią - min. 40/rok	4.1.3.	MOPR	MOPR NGO
	2.1.5. Zapewnienie adekwatnego wsparcia mieszkaniowego rodzinom zastępczym - realizacja programu „Szlachetne wnętrze” - programu mieszkalnictwa dla pieczy zastępczej CSR	Liczba mieszkań przekazanych z zasobów komunalnych i wyremontowanych w ramach CSR - min 4/Program	4.4.2. 4.4.3.	MOPR WGK UMG	MOPR, WGK UMG GN partnerzy sektora prywatnego
	2.1.6. Zapewnienie działań sieciujących i integrujących środowisko rodzin zastępczych - zlecenie zadania do realizacji przez NGO	Liczba zadań zleconych do realizacji NGO - min 1/Program	4.1.1. 4.1.2. 4.1.3.	MOPR WRS UMG	NGO
2.2. Zapewnienie dzieciom dostępu do instytucjonalnej pieczy zastępczej adekwatnie do ich indywidualnych potrzeb, przy założeniu ograniczenia udziału liczby dzieci w pieczy instytucjonalnej w stosunku do pieczy rodzinnej	2.2.1. Stała współpraca przedstawicieli MOPR z placówkami opiekuńczo-wychowawczymi rzecz dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej	Liczba spotkań z dyrektorami placówek - 7/rok Wizyty pracowników MOPR w placówkach - 66/rok	4.2.1.	WRS UMG MOPR	WRS UMG MOPR
	2.2.2. Utrzymanie liczby placówek na poziomie zapewniającym niezbędne potrzeby w zakresie dostępności pieczy zastępczej	Liczba placówek - min. 22/Program	4.1.1. 4.1.3.	WRS UMG MOPR	WRS UMG MOPR
	2.2.3. Poprawa standardów infrastrukturalnych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	Liczba obiektów po modernizacji, doposażeniu, remoncie, adaptacji - min. 3/Program	4.4.2.	WRS UMG MOPR	WRS UMG MOPR
2.3. Zapewnienie wysoko wykwalifikowanej kadry realizującej usługi społeczne świadczącej wsparcie w zakresie pieczy zastępczej	2.3.1. Wsparcie szkoleniowe i superwizyjne podnoszące kompetencje kadry placówek opiekuńczo-wychowawczych	Liczba szkoleń - min. 3/rok Liczba przeszkolonych osób - min. 45/rok Liczba osób uczestniczących w superwizji - min. 100/rok	4.1.4.	POW WRS UMG	POW WRS UMG NGO

	2.3.2. Wsparcie szkoleniowe i superwizyjne podnoszące kompetencje pieczy zastępczej, poza kadrami POW	Liczba szkoleń - min. 3/rok Liczba przeszkolonych osób - min. 45/rok Liczba osób uczestniczących w superwizji - min. 40/rok	4.1.4	MOPR	MOPR NGO
2.4. Zapewnienie wsparcia wychowanków pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia	2.4.1. Współpraca z NGO i innymi organizacjami oraz wykorzystanie CSR w celu doskonalenia modelu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej	Liczba podmiotów współpracujących na rzecz usamodzielnianych wychowanków - min 5/rok	4.2.3. 4.2.4.	MOPR	MOPR NGO
	2.4.2. Rozwój systemu mieszkalnictwa dla wychowanków pieczy zastępczej, w szczególności dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i z zaburzeniami psychicznymi	Liczba wychowanków, którzy otrzymali rekomendacje do różnego typu mieszkań - min. 25/rok Liczba wychowanków, którzy otrzymali wsparcie w mieszkalnictwie społecznym - min. 15/rok	4.1.1. 4.1.2. 4.4.1. 4.4.2.	WRS UMG MOPR	WRS UMG MOPR NGO